

Några bibeltexter – på soldmål

I en liten tidningsnotis ser jag att bibeln ska översättas till lulesamiska i ett projekt som påbörjades 1996 av Svenska Bibelsällskapet. Medel därtill, totalt 800.000:-, har svenska staten bidragit med. Dessutom har man fått pengar från EU:s strukturfond, satsat lika mycket själva, samt även erhållit anslag från Kyrkofonden och Bibelfonden.

Kyrkan vill alltså hjälpa till att återerövra och bevara samiskan. Soldmålet är väl inte lika ”stort” som samiskan, men för oss som är måna om att vårt eget mål bevaras och fortlever, känns det viktigt att få använda det och föra ut det i alla sammanhang, inte enbart till vardags, utan också vid högtidliga och allvarsamma tillfällen.

Så tycker också vår kyrkoherde Hans Lundin. Tillsammans med kyrkvårdarna bestämdes sålunda, att som ett led i bevarandet av den viktiga del av vårt kulturarv som soldmålet är, skulle vi under sommarens friluftsgudstjänster läsa någon av dagens texter på såväl soldmål som svenska.

En ny utmaning. Att översätta bibeltexter är inte helt lätt. Solleröområdet är ju ett talspråk och ett vardagsspråk, där högravande ord och fraser inte förekommer.

Ord som: *..kyssa...älska...välkomstkyss...lovad vare...gripas av fruktan... utsvävningar...komma till besinning...överträtt dina bud...hans gärningar...min älskade son...han är min utvalde...gripas av stor skräck...ni ondskans hantlangare.....*, hur uttrycker man det på soldmål? De högtidliga och poetiska vändningarna får ju inte komma bort. Och lustigt får det absolut inte bli. De översatta texter som följer här nedan, har jag tolkat på mitt sätt. Någon annan skulle kanske uttrycka sig annorlunda här och där.

*****

Sommarens friluftsgudstjänster inleddes den 8 mars i Kulåra slobod invid Siljans strand, andra söndagen i fastan, med kyrkoherde Hans Lundin. Gudstjänsten hade föregåtts av den årliga fastemarschen från kyrkan till Kulåra, en del av församlingens lutherhjäsaktion.

LUKAS 7:36-50

Jänn åv fariseum bod emat Jesus upå jätå, å an djikk däjnt å tog plass ata bordi. Nu fanns ä jätt kvinnfok i stadim så va je synndäsk. Då o fikk vitå att an låg ätt bords em nässt fariseim, kamm o däjnt minn jänn putäll ballsam å ställät si ättåminn onum ata fotum å gret. O blätät fötär a onum minn tårum säjnä å tårkkät dämm minn åri sätt, å o pussät fötär a onum å smord in dämm minn sätt ballsam.

Farisen så add budi onum såg ä å säjd fö si sjov: ”Umm donda karm ädd ve profet, ädd an su vitå vänd ä e fö sårrtäs kvinnfok så röddär ati onum, je *synndäsk*”. Då säjd Jesus a onum: ”Simon, i a nå tä säj di.” ”Seg ä, mässtär”, säjd an.

”Två karrär va stjylld-å nässt jenum så lånät äjt peninggär. Jännödör va stjylld-å fäm-unndra denarer, odran fämti. Då innt dämm kundd betal, stjäntjät an ättär skulldi fö dämm bådum. Ukän åv dämm kumm tä tyttj um onum miäst?” Simon svärät: ”Dånn så fikk miäst ättär-stjäntja, ädd i su tro” --

”Du a rätt”, säjd Jesus, å vändadn mot kvinnfotji säjd an a Simon: ”Du si ita kvinnfotjä. I kamm ini åjsä dätt, å du gav innt mi nå vatn a fotum mäjnä, männ o a bläta fötär mäjnä minn säjnä tårär å tårka dämm minn åri sätt. Du gav innt mi nån puss så i kändd mi velkemin, männ o a pussa fötär mäjnä elä tidi, sä i kamm jån. Du smord innt in åvudä mätt minn åli, männ o a smort fötär mäjnä minn ballsam. Fö dö se i di: ”O a fändji fölätäls fö säjnä mångg synndär, fö o a väjsa stur tjärlek. An så få litä föläti, väjsär litn tjärlek.” Å an säjd a ännä. ”Synndär däjntä e fölätigär”.

Odror ata bordi säjd då fö si sjovär: ” Ukän e donda, så till-å-mäd fölätär synndär?” Männ Jesus säjd a kvinnfotji: ”Däj tro a jopa di. Gok i frid”.

En av fariseerna bjöd hem Jesus på en måltid, och han gick dit och tog plats vid bordet. Nu fanns det en kvinna i staden som var en synderska. När hon fick veta att han låg till bords i fariséns hus, kom hon dit med en flaska balsam och ställde sig bakom honom vid hans fötter och grät. Hon vätte hans fötter med sina tårar och torkade dem med sitt hår, och hon kysste hans fötter och smorde dem med sin balsam.

Farisén som hade bjudit honom såg det och sade för sig själv: ”Om den mannen vore profet, skulle han veta vad det är för sorts kvinna som rör vid honom, en synderska.” Då sade Jesus till honom: ”Simon, jag har något att säga sig.” - ”Säg det, mästare”, sade han.

Två män stod i skuld hos en penningutlånare. Den ene var skyldig femhundra denarer, den andre femtio. När de inte kunde betala, efterskänkte han skulden för dem båda. Vilken av dem kommer att älska honom mest?” Simon svarade: ”Den som fick mest efterskänkt, skulle jag tro.” --

”Du har rätt”, sade Jesus, och vänd mot kvinnan sade han till Simon: ”Du ser den här kvinnan. Jag kom in i ditt hus, och du gav mig inte vatten till mina fötter, men hon har vätt mina fötter med sina tårar och torkat dem med sitt hår. Du gav mig ingen välkomstkys, men hon har kysst mina fötter hela tiden sedan jag kom hit. Du smorde inte mitt huvud med olja, men hon har smort mina fötter med balsam. Därför säger jag dig: hon har fått förlåtelse för sina många synder, ty hon har visat stor kärlek. Den som får litet förlåtet, visar liten kärlek.” Och han sade till henne: ”Dina synder är förlåtna.”

De andra vid bordet sade då för sig själva: ”Vem är han som till och med förlåter synder?” Men Jesus sade till kvinnan: ”Din tro har hjälpt dig. Gå i frid.”

*****

Fäbodgudstjänst i Flenarna. Kyrkoherde Hans Lundin lyssnar till Erik Andersen och Hanna Emanuelsson.

Foto: Sara Markus-Jansson

Midsommardagen, Den helige Johannes döparens dag, hos Albin och Britt Andersson i Åsens fäbod. Hans Lundin höll gudstjänst. Evangeliet lästes denna dag på tre språk, svenska, soldmål och engelska. Den engelska texten framfördes av författaren och poeten Barton Sutter från Minnesota i USA, med rötter från Rothagen på Sollerön.

LUKAS 1:57-66

Fö Elisabet add tidi kem-á dá o sulld föda, å o fikk jänn pöjk. Grannär ännäs å släktinggär fingg är uku stur barmärtiet Ärran add väjsa ännä, å dämm gledd si minn ännä. Upå åttond dajän kam dämm fö tä umstjärå pöjtjim, å dämm villd käll onum fö Sakarias ättär fasän. Männ då säjd modär onums: "Näj, an sa jätt Joannes". Dämm säjd a ännä: "Ä finns inggän i däjnä släkt så jättär so." Å dämm djärd jätt täkkän a fadärin tä latt dämm få vitå ur krippän sulld jätta. An frägät ättär je skrivtaväl å skrivät: "Joannes jättär an", å ållärjop vårt fövånadär. Minn jänn gångg losäs läppär a onum å tunggo, å an tälät å prisät Gud.

Ållär så bodd runnt ummkringg vårt rasnd räddär, å yvyrållt upi bjerum i Judéen pratät fok umm eta så add ännä.

Å ållär så ärd ä lagd å å minni å frägät si: "Vänd sa'nt ä bi åv donda krippim ?" Fö Ärramas annd va minn onum.

För Elisabet var tiden inne att föda, och hon födde en son. Hennes grannar och släktingar fick höra vilken stor barmhärtighet Herren hade visat henne, och de gladdes sig med henne.

På åttonde dagen kom de för att omskära pojken, och de ville kalla honom Sakarias efter hans far. Men då sade hans mor: "Nej, han ska heta Johannes." De sade till henne: "Det finns ingen i din släkt som bär det namnet." Och de gjorde tecken åt fadern att låta dem veta vad barnet skulle kallas. Han bad om en skrivtavla och skrev: "Johannes är hans namn", och alla förvånade sig. Med en gång löstes hans läppar och hans tunga, och han talade och prisade Gud.

Alla de kringboende greps av fruktan, och överallt i Judeens bergsbygd talade man om detta som hade hänt. Och alla som hörde det lade det på minnet och frågade sig: Vad ska det inte bli av detta barn? Ty Herrens hand var med honom.

*****

Gudstjänstbesökare på Rune Hålls gårdstäppa i Flenarna. I bakgrunden Svarvgården och Håll-gården.

Foto: Sara Markus-Jansson

2:a söndagen efter trefaldighet, 21 juni, i Klikten. Hans Lundin.

LUKAS 19:1-10

Jesus kamm ini Jeriko å djikk genum stadn. Da fanns ä jänn karr så jättät Sackaios, å an add annd-umm tullim, å an va räjk. An villd djänn sjå ukän donda Jesus va, männ kunnd innt fö fokso-pän, fö an va så stäkkån. An köjtät fyri å klesjät upi jänn *sykomor* (mullbärsfikonträd) fö tä kunn sjå onum, ättärsåm an sulld go föbi dar.

Då Jesus kamm däjät, såg an upp mot onum å säjd: ”Kringg di nid Sackaios, i dag sa i älls-å em nässt di.” Sackaios kringgät si nid å tog mot onum minn gledi. Ällär så såg ä mummblät förargadär: ”An a täj-in nässt jänn synndär.” Männ Sackaios ställät si upp å säjd a Ärram: ”Allftn åv ä i eg, Ärrä, sa i djä-bårtt a fattigum. Ä, umm i a präsä pängg åv någum, sa i betal-att ä fyr-dubbält.” Jesus säjd a onum: ”I dag a räddnindji inna itan åjsi - an e o jänn sån a Abraam, å Menistj-sånän a kemi fö tä let ättär dö så add kem-bårtt å ta annd-umm ä.

Jesus kom in i Jeriko och gick genom staden. Där fanns en man som hette Sackaios, och han hade hand om tullen och han var rik. Han ville gärna se vem denne Jesus var men kunde inte för folkmassan, för han var liten till växten. Han sprang i förväg och klättrade upp i en sykomor för att kunna se honom, eftersom han skulle gå förbi där.

När Jesus kom dit, såg han upp mot honom och sade: ”Skynda dig ner Sackaios, i dag skall jag gästa ditt hem.” Sackaios skyndade sig ner och tog emot honom med glädje. Alla som såg det mumlade förargat: ”Han har tagit in hos en syndare.” Men Sackaios ställde sig upp och sade till Herren: ”Hälften av vad jag äger, herre, skall jag ge åt de fattiga. Och har jag pressat ut pengar av någon, skall jag betala igen det fyrdubbelt.” Jesus sade till honom: ”I dag har räddningen nått detta hus - han är också en son till Abraham, och Människosonen har kommit för att söka efter det som var förlorat och rädda det.”

*****

Fäbodsgudstjänsten rings in vid Mångbergsdammen.

Foto: Alvar Hedqvist.

3:e söndagen efter trefaldighet, 28 juni, hos Anna Norin i Lövbergs fäbod.
Hans Lundin.

LUKAS 15:11-32

Jesus säjd: ”Jänn karr add två pöjkär. Yngstn säjd a fasäjnum: ”Fadä, djä mi dånn deln åv fömögänetn så lop-å mi!” Då stjyfftät fad egändomän sänn milå dämm.

Någä dågå senär add yngst pöjtjän salt ållt an egd å gav si åv båti jätt ana lannd, å da slarrvåt an bårrt ållt an egd upå jänn vilyfftin livnad. Då an add gart si åv minn ålltjop, vårrt ä svår unggärsnöd i lanndi, å an byrd-å färå ill. An djikk å tog tjänst nässt jänn velbærrgadn karr i döda lanndi, å donda stjikkät åjt onum utå egor säjnå fö tä gät sväjnr. An ädd djänn vilja jätå si mättan upå skåmor så sväjnr åt, männ inggån let an få nå. Då klårnät ä fö onum å an tänkt: ”Ur mångg dränggär nå fad männ a innt onärt minn jätå, å jän svällt i jel. I djäv mi åv emat a fad å se a onum: Fadä, i a synnda mot immälím å mot di. I e’nt värdin tä kállas dänn pöjk nå lënggär. Latt mi få go släkså jänn åv dränggum dëjnå.

Å an gav si åv emat a fasäjnum. Upå långgt ålld fikk fad sjå onum. An tykkt ä va så klent i onum å köjtät mot onum å fammnät å pussät onum. Pöjtjän säjd: ”Fadä, i a synnda mot immälím å mot di, i e’nt värdin tä kállas dänn pöjk nå mer.” Män fad säjd a tjänrum: ”Kringgir id tä ta fram finäst klädi mäjnå å rösstir onum i dämm, å sätt jänn ringg upå anndi a onum å skonär upå fötär. Å goir ättär donda kåvån så e djödådä å slattir an, så sum vir jätå å a fässt. Pöjtjän männ va dod å liv ättä, an va föloradn å vir a’ m fändji att an!

Å fässtn byrd-å. Männ gambläst pöjtjän va åjt utå egum. Då an va upå veg emat å kamm nämmär åjsi ärd an musik å danns. An kállät upå jänn åv tjänrum å frägät vänned så va å färd. Tjänärn svärät: ”Bror dänn a kem-emat, å fadän a leti slatt djöda-kåvån fö dänn deln att an a fändji-att an vel-ålldin. Då vårt an jålåkk å villd innt go in. Fad kam åjt å fösötjät prat föståndd minn onum, männ an svärät: ”Jän a i arbata a di i åll årum å ålldär gart nå gali, å mi a du ålldär dji så mytji så jänn tjillingg tä fässt upå ilag minn kamratär mäjnå. Männ då an kum emat, pöjtjän dänn så a livå upp egändömän dänn ilag minn dåli kvinnfok, då slattär du djöda-kåvån.

Fad säjd a onum: ”Pöjtjän männ, du e nässt mi åländ-åv, å ållt mätt e dätt. Männ nu måsstum vir ålld fässt å vårå gladär, fö bror dänn va dod å liv ättä, an va föloradn å vir am fun-att an.

So lydär eli evandjiliä. Prisadn e Du, Kristus.

Jesus sade: ”En man hade två söner. Den yngste sade till fadern: Far, ge mig den del av förmögenheten som skall bli min. Då skiftade fadern sin egendom mellan dem. Några dagar senare hade den yngste sonen sålt allt han ägde och gav sig av till ett främmande land, och där slösade han bort sin förmögenhet på ett liv i utsvävningar. När han hade gjort av med allt, blev det svår hungersnöd i landet, och han började lida nöd. Han gick och tog

tjänst hos en välbärgad man i det landet, och denna skickade ut honom på sina ägor för att vakta svin. Han hade gärna velat äta sig mätt på fröskidorna som svinen åt, men ingen lät honom få något. Då kom han till besinning och tänkte: Hur många daglönare hos min far har inte mat i överflöd och här svälter jag ihjäl. Jag ger mig av hem till min far och säger till honom: Far, jag har syndat mot himlen och mot dig. Jag är inte längre värd att kallas din son. Låt mig få gå som en av dina daglönare.

Och han gav sig av hem till sin far. Redan på långt håll fick fadern syn på honom. Han fylldes av medlidande och sprang emot honom och omfamnade och kysste honom. Sonen sade: Far, jag har syndat mot himlen och mot dig, jag är inte längre värd att kallas din son. Men fadern sade till sina tjänare: Skynda er att ta fram min finaste dräkt och klä honom i den, och sätt en ring på hans hand och skor på hans fötter. Och hämta gödkalven och slakta den, så skall vi äta och hålla fest. Min son var död och lever igen, han var förlorad och är återfunnen.

Och festen började. Men den äldste sonen var ute på fälten. När han på vägen hem närmade sig huset, hörde han musik och dans. Han kallade på en av tjänarna och frågade vad som stod på. Tjänaren svarade: Din bror har kommit hem, och din far har låtit slakta gödkalven därför att han har fått tillbaka honom välbehållen. Då blev han arg och ville inte gå in. Fadern kom ut och försökte tala honom till rätta, men han svarade: Här har jag tjänat dig i alla dessa år och aldrig överträtt något av dina bud, och mig har du aldrig gett ens en killing att festa på med mina vänner. Men när han kommer hem, din son som har levt upp din egendom tillsammans med horor, då slaktar du gödkalven.

Fadern sade till honom: Mitt barn, du är alltid hos mig, och allt mitt är ditt. Men nu måste vi hålla fest och vara glada, för din bror var död och lever igen, han var förlorad och är återfunnen.”

Så lyder det heliga evangeliet. Lovad vare Du, Kristus.

Margit Andersson